

פניני מאיר

דרוש ומוסר על פרשת השבוע שנאמר ב'עונג שבת'
מפי הגאון רבי מאיר סג"ר שליט"א - מו"צ ב'ירושית"ו, מו"ס 'דברי מאיר'

שיעורים ושיחות קצרות שנשא מורנו הרב שליט"א במקומות שונים בארץ בענייני פרשיות: עקב, ראה, שופטים, הלכות הנוגעות לבין הזמנים, וסיפורי צדיקים לפי היארצייט שלהם ~ בין הזמנים מנחם אב תשפ"ו (322)

יום, והיינו שמברכים ברכה זו אחת לל' יום, (ואני ברכתי אותה כעת בבין הזמנים בכנרת בעיר טבריה) ואפילו רואה ים אחר ונהר אחר שוב אינו מברך ברכה זו שלושים יום, וידוע שמרן הגר"א ל' שטיינמן זצוק"ל הגיע פעם במסעותיו לדבר מצווה לאיי גיברלטר שם מתחברים כמה ימים יחד, ואומרים ששם אפשר לברך ברכה זו של: "העושה את הים הגדול", שהרי יש שם את כל הימים וממילא אין ספק, והוא בדרך ברכה זו, ויכוון בזה הפסוק (תהילים ק"ד): "מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית מלאה הארץ קנייך", שרואים בבין הזמנים כשמייליים.

ג. מעלת התנא הקדוש ר' שמעון בר יוחאי זיע"א ומעלת יום ט"ז באב לתפילה, ועוד - נמסר ביום ד' ט"ז באב במעלה הר מירון סמוך ונראה לציון התנא הקדוש רשב"י זיע"א לבני הישיבה הגדולה "חכמת שלמה" מבית וגן ירושלים.

אנחנו נמצאים כעת במעלה החר סמוך לציון התנא הקדוש ר' שמעון בר יוחאי זיע"א ויש כאן המוני אנשים שבאו להתפלל כאן ולשמוע ביום גדול זה של ט"ז באב, (וגם זכינו שהיה פתוח לכמה דקות הציון של התנא הקדוש ר' יצחק זיע"א שבחצר ונכנסנו אליו להתפלל, כיון שהיה כאן ברית והכיפא של אליהו הנביא ז"ל מונח שם), ונספר מה שמספר הגאון ר' שמואל העליר זיע"א רבה של צפת לפני כמאה שנה בספרו "כבוד מלכים" שבעת שהגיע רבינו הקדוש ה"אור החיים" זיע"א להר מירון ירד מעל הכהמחמה והיה עולה את החר "העולה אל המקדש" (בלשוננו, והיינו החר שאנחנו כעת עליו) על ידיו ועל רגליו והיה גועה ואומר: "מי אני השפל שיזכה לעלות את המקום הקדוש הזה אשר השכינה הקדושה וכל פמליא של מעלה כאן!" ומה נבין גודל קדושת מקום זה שהגיעו אליו כל השנים יהודים מכל העולם שנסעו שבועות וימים רבים כי לא היה אמצעי תחבורה כמו היום (שזה גם עמל רבו), כי כך גזר ה' יתברך שיבואו אליו, היום זה יום מאוד גדול וכדאיתא במשנה תענית (כ"ז): ובגמרא שם (ל"א). "לא היו ימים טובים לישראל כט"ז באב וכו', והמשנה מדברת על שידוכים, אבל לכאורה זה יום מסוגל לעוד דברים, עיי"ש, ויש לנו לבקש בזכות התנא הקדוש ר' שמעון שנזכה לשידוכים טובים ולכל מילי דמיטב! איתא בגמרא סוכה (מ"ה): "אמר רב ירמיה אמר חזקיה משום ר' שמעון בר יוחאי יכולני לפטור את כל העולם כולו מן הדין" וראיתי פעם ביאור נפלא לזה בדרך דרוש: הגמרא אומרת במסכת סנהדרין שמתני שהאדם נפטר דן אותו הקב"ה כשהוא מרכיב

א. חוני המעגל ותפילתו, פ' ראה - "ראה אנכי נותן לפניכם ברכה וקללה" - נמסר ביום ד' ט"ז באב תשפ"ו בציון חוני המעגל זיע"א ליד הצור הגלילית (ברח' מעלות חוני המעגל) לאחר מקווה ותפילת שחרית שם ברוב עם. אנחנו נמצאים כעת ליד ציונו של התנא הקדוש חוני המעגל זיע"א שעליו מסופר במשנה תענית (י"ט). ובגמרא שם (כ"ג). שהיו צריכים עם ישראל לגשמים, והם הגיעו לחוני המעגל שעג עוגה (עשה עיגול) ועמד בתוכה ואמר: "רבונו של עולם! אינני זו מכאן עד שתיתן לנו גשמים!" התחילו הגשמים לרדת דקים, והתפלל חוני המעגל שנית שירדו הגשמים עזים, וכן היה, ואז כולם עלו להר הבית כיון שהכול היה מוצף, והביא חוני המעגל קרבן והתפלל שיפסקו הגשמים וכן היה, ואמר עליו התנא הקדוש שמעון בן שטח זיע"א: אלמלא חוני אתה הייתי גזור עליך נידוי שאתה מטריה כלפי שמיא, אבל מה אעשה שאתה כעבד המתחטא לפני המקום וכבן לפני אביו האומר לו רחוך אותי בחמין, בצונן והוא עושה רצונו, עיי"ש, והנה לדרגות כאלו גדולות הוא הגיע ע"י תורתו וקדושתו לפי שמי שמתנהג כבן לקב"ה הקב"ה מתנהג עמו כאב! וזה מה שאנחנו נקרא בשבוע הבא בפרשת השבוע (ראה): "ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה את הברכה אשר תשמעון וכו', והיינו שה' נותן לפני האדם את הבחירה, והוא יכול לבחור ב"טוב" או ב"רע" ר"ל, ואם הוא בוחר בטוב הרי שהוא מגיע לכאלו דרגות גדולות שמה שהוא מבקש מה' הוא מקבל! וזה הבחינה של חוני המעגל, והנה עוד איתא במשנה תענית על היום הזה שאנחנו נמצאים בו: "ט"ז באב", ויכבד דיברתי על זה אתמול בלילה בנחל ציפורי: "לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכו', וא"כ בכזה יום גדול נבקש כאן אצל התנא הקדוש שנזכה לכל הישועות לכלל ולפרט, אמן!

ב. הלכות ברכת הימים והנהרות - נמסר ביום ד' ט"ז באב תשפ"ו - כפר בלום בצפון ארץ ישראל.

אנחנו נמצאים כעת בימי בין הזמנים, ורבים שואלים (וכמו ששאל אותי אתמול הבח"ה ידידיה קלעני שיחי' ועוד): מה מברכים שרואים את הים? ומובא במשנה ברכות (נ"ד). שהרואה את הים הגדול מברך: "העושה את הים הגדול", וכתבו הפוסקים שהיות ואין אנו יודעים מה הוא הים הגדול, לכן נהגו שלא לברך ברכה זו על ים התיכון, אמנם על כל הימים והנהרות מברכים (שם במשנה) ברכת: "עושה מעשה בראשית" שהיא ברכה כללית, והוא שלא ראה אותם שלושים

הכתוב: "עקב ענוה יראת ה'", ואדם יש לו לצרף בכל המצוות את הענוה וכך הוא יצליח בלימוד התורה, וכן בקיום המצוות, ועל זה כפל כאן הכתוב ואמר: "ושמרתם ועשיתם" – השמירה רמז לענוה שהיא במחשבה ופניו שאמר הכתוב (וישב): "ואביו שמר את הדבר", ועשייה רמז למצווה בעצמה, או לתורה בעצמה, ויש לערב הענוה בכל מצווה ותורה, ועל זה רמז הכתוב: "עקב", וכן כפל הקב"ה את הברכות ועל זה אמר הכתוב: "את הברית ואת החסד", והיינו שזה רומז על שני אלו: המצווה, הענוה, ויש להוסיף לזה דברי הגמרא פסטה (כ"א): "אין דברי תורה מתקמין אלא במי שמושים עצמו כמי שאינו שנאמר (משלי) והחכמה מאין תמצא", והוא בבחינת: "אין", וזה סוד, ואכמ"ל, ונראה לבאר עפ"י מה שאמר הכתוב (יתרו): "וישמע יתרו", ומקשים: הרי כולם שמעו וכמו שאמר הכתוב (בשלח): "שמעו עמים ירגזון וכו'", ומה המיוחד בשמיעתו? ומבואר שהוא שמע והכנים לאוזנו והיינו שזה נשמר אצלו ולא יצא מהאוזן השנייה, וכן הוא מי שלומד תורה בענוה שמתקיימים בו דריה, וכנ"ל, ואולי על זה רמז הכתוב: "עקב" – היינו ענוה, וכנ"ל, ממילא: "תשמעון" – תזכו שתישמר בכם התורה!

ו. עבודת ה' ע"י שיווע מעלותיו וחסרונותיו – פרשת משפטים – "שופטים ושוטרים" – נמסר בחדר אוכל של ישיבה קטנה "תורת החיים" בישוב יד בנימין בדרום ארץ ישראל אור ליום ב' כ' מנחם אב תשפ"ז.

אנחנו נקרא בעז"ה בשבוע הבא את פרשת שופטים ופרשה זו פותחת במילים: "שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך וכו'" – וביאר בספח"ק "נועם אלימלך" לחרה"ק ר' אלימלך מליעזנסק זיע"א (שם) שהפסוק רומז כאן על שני דרכים בעבודת ה' שיש לשלבם זה עם זה: א. לדעת את גדולתו, ב. לדעת את שפלותו ומה עדיין החסר בעבודת ה', ומדוע צריך את שניהם? כי אם האדם יחשוב כל הזמן רק על גדולתו ומה הוא כבר הספיק הרי שהוא יחשוב שהוא כבר מושלם ואינו צריך לעשות עוד דבר בעבודת ה', ואם יחשוב רק כמה הוא עדיין לא עשה, הרי ש"ירע ליבו בעבודת ה' יתברך" – כלשון הספח"ק "תניא" בתחילתו, עיי"ש, ועוד שמיישב בזה סתירה שכתוב במשנה (אבות): "ואל תהי רשע בפני עצמך", ובגמ' נדה (ל'): מובא שכשאדם יורדת נשמתו לעולם: "משביעין אותו תהא צדיק ואל תהי רשע ואפילו כל העולם כולו אומרים לך צדיק אתה היה בעיניך כרשע", וזה לכאורה פותר זה את זה: האם יש לאדם לחשוב שהוא צדיק או שהוא רשע? ומבאר רבינו זיע"א [וכן בספר "תניא" שם] שע"כ שיש לקחת שני הדרכים והיינו שיש לאדם תמיד לדעת את מעלותיו וכך לא ישבר ולא ירע בעיניו לעבוד את ה' כיון שהוא יודע להיכן הוא הגיע, ומצד שני יש לו תמיד לדעת שיש לו עוד הרבה להשיג בעבודת ה' יתברך! ובה מבאר רבינו זיע"א הפסוק הנ"ל: "שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך" = היינו: יש לך לשלב בכל שער של עבודת ה' שאליו אתה נכנס את שני הבחינות הללו של: "שופטים ושוטרים" שרומז על מה שהוא כבר הגיע ועל מה שהוא עדיין לא הגיע, ו"שוטרים" הוא בחינת: "רצועה להלקאה" והיינו שיש לו עוד להלקות עצמו על מה שהוא לא הגיע אליו, אך לשמוח במה שהוא כבר הגיע! ומבואר בספח"ק "צדקת הצדיק" (אות קנ"ד, ועיי"ש אות קנ"ז גבי תיקון היסוד, ואכמ"ל) לחרה"ק ר' צדוק הכהן מלובלין זיע"א

את הגוף והנשמה יחד, מדוע? כי הגוף אומר: "אני לא עשיתי כלום והראייה שאני מוטל כעת כאבן דומם!" והנשמה הרי כולה טהורה וכמו שאנחנו אומרים בבוקר: "נשמה שנתת בי טהורה היא", ולכן מרכיבים את שניהם יחד ודנים אותם, והנה ר' שמעון סובר במסכת שבת: "שנים שעשו פטורים", וממילא היות והגוף והנשמה נקראים שניים וכנ"ל הם פטורים, וממילא נפטר כל העולם כולו מן הדין שהרי אי אפשר להרכיבם והם פטורים, זכות התנא הקדוש יגן עלינו להיוושע בכל מילי דמיטב, אמן!

ד. הל' תפילת הדרך – חשב שהוא חוזר באותו היום ובסוף הוא נשאר, אסף אדם אחר שהגיע אחרי שהוא בדרך כבר, ועוד – נמסר ביום ו' י"ז מנחם אב ערב שבת קודש עקב תשפ"ז בישוב עלמה בצפון ארץ ישראל.

אנחנו נמצאים כעת בימי בין הזמנים ויש שאלות על תפילת הדרך, כי כולם נוסעים ממקום למקום, ושאל קודם יהודי יקר מהעיר טבריה: אני נסעתי ואמרתי כבר תפילת הדרך וכעת עלה אלי טרמפ והוא עוד לא אמר, האם יש לו לומר תפילת הדרך? ועוד שאלה: אדם שהחליט לחזור ובסוף הוא נשאר או נמלך, האם יברך תפילת הדרך שנית? והשכתי: מבואר בשו"ע ובמ"ב (סי' ק"י) שיש לומר תפילת הדרך פעם ביום, אלא א"כ לן בעיר או שהיה בדעתו ללון בעיר שנת קבע, והיינו חצי שעה על מיטתו וכמו שאמר לי מו"ר מרן הגאון ר' עזריאל אוערבאך שליט"א, שאז הוי היסח הדעת ויש לו לברך שנית למחרת, אמנם בלאו הכי גם כשנוסע הרבה כל עוד הוא מוחזק בדרך הוא פוטר עצמו באותו היום בברכה אחת, ולגבי השני אין בכך כל נפק"מ שהרי אין זה דין ברכה אלא דין על כל גברא וגברא ואי"ו דומה לנר הנזכה שהחויב הוא: "נר איש וביתו", וכן בנרות שבת שהדין הוא שבבית ידלקו נרות שהרי כאן הוא מתפלל על הסכנה שלו, וממילא כיון שהוא לא יצא בברכת זה שמסיע אותו כיון שהוא בדרך לפני שהוא עלה לרכבו יש לו לברך שפיר בעצמו.

ה. זהירות במצוות שאדם דש בעקביו, זהירות בענוה בזכות לתורה ולקיום מצוותיה בשלימות – פ' עקב – נמסר ביום ש"ב פרשת עקב תשפ"ז בישוב עלמה בצפון ארץ ישראל בקעמפ של ישיבת "חכמת שלמה" מירושלים ליד ציונו הצדיקים הטמונים שם ר' אלעזר בן ערך, ר' אלעזר בן עזריה ואביו, ר' יוסי הכהן, ור' שמעון בן נתנאל זיע"א שזכינו להיות בציונם קודם (וכן זכיתי לקרוא בשחרית את פרשת עקב וההפטרות בבית הכנסת ר' אלעזר בן ערך" בישוב שם ואף קיבלתי עליה לתורה גם בשחרית וגם במנחה).

קראנו בפרשה (עקב): "והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה ושמרתם ועשיתם אותם ושמר ה' אלהיך לך את הברית ואת החסד אשר נשבע לאבותיך" – ואמרו חכמים: "עקב – אלו מצוות שאדם דש בעקביו", והיינו שע"י שאדם מקיים את המצוות וגם את המצוות הקטנים שאנשים לא מרגישים בהם הרי שהוא זוכה לכל הברכות ברוחניות ובגשמיות, עוד מובא בספח"ק "נועם אלימלך" (באן) לחרה"ק ר' אלימלך מליעזנסק זיע"א [שזכיתי להיות על ציונו הקדוש בעיר ליעזנסק שבפולין בחודש כסלו בשנת תשע"ט] לבאר עפ"י מה שאמרו חכמים שהענוה נקראת: "עקב", עיי"ש, וכמו שאמר

בשם ר' אברהם ג' שיחי' ושאל: יש לנו כאן מחבת בשרית וטגנו בה בטעות חביתה עם גבינה צהובה, מה עושים עם המחבת? והאם ניתן להכשירה? והשבת: היות ומשתמשים במחבת עם שמן לכן ממותנים 24 שעות מזמן בליעת האיסור ומנקים אותה היטב עם חומר מסיר שומנים כדי שייפגם הטעם של הבליעה, ואז מדליקים את הגז בכיריים ומעבירים כל חלק ממנה 2-3 שניות (כמו שכתב בספר "הכשרות") שבכה"ג אם מניחים קש בצד השני הוא נשרף, ובכך היא נעשית כשרה, שהרי זה נקרא ליבון, ואין היא צריכה ליבון חמור דלא מקפידים בזה כולי האי כמו בפסח, ייתן ה' שנזכה לכל הברכות, אמן!

ח. מרן הגר"ח מבריסק זיע"א לרגל יומא דהילולא כ"א מנחם אב – נמסר בישוב יד בנימין ביום ג' כ"א מנחם אב תשפ"ו.

היום כ"א מנחם אב חל היארצייט של מרן הגאון ר' חיים הלוי סולוביצ'יק מבריסק זיע"א [נפטר בשנת תרע"ח – לפני 108 שנה] זכיתי להיות סמוך לציונו הקדוש בבית העלמין העתיק בעיר ורשה שבפולין [אור ליום ד' ח' טבת תשפ"ה באישון לילה] שהוא בית העלמין הגדול ביותר באירופה כולה, והוא טמון די בהתחלה כשהולכים בצד ימין עד הסוף [וזה נמצא ברח' 8 מס' 47 ויש שם מפה] הוא הגיע לשם לטיפול רפואי בבית הרפואה הגדול שם ונפטר וטמנוהו שם ליד ציון זקנו (סב אשתו) מרן הנצי"ב מוואלוז'ין זיע"א שנפטר שם ג"כ בבית הרפואה הרבה שנים לפני, רבינו ידוע בגודל למדנותו המופלאה, ותורתו וחלוקיו הנפלאים נלמדים עד היום בכל עולם הישיבות, ומלבד גדלותו התורנית וגאונו היה ידוע במידותיו הטובות והנפלאות, ומסופר שביתו היה פתוח לרווחה עד כדי כך שהיו הסוחרים תולים על הקירות מודעות שונות מפני רוב הבאים שם, כמקום ציבורי, עוד מסופר שהיו כל היום נכנסים אצלו אורחים והיו אוכלים ושותים וישנים שם, עד כדי כך שמסופר שפעם הגיע רבינו בעצמו לישון ולא מצא את מיטתו פנויה וישן על הארץ כאחד האורחים! נאמר דבר הלכה לעינינו: נשאלתי בטלפון לפני כמה דקות שאלה הנוגעת לימים אלו של בין הזמנים שרבים נוסעים בהם ממקום למקום: שאל אותי הבה"ח אפרים עוזר שיחי' אני נוסע כעת מחוץ לעיר, ואני נשאר שם בלילה, ונוסע עמי עוד אחד שלא נשאר שם בלילה אלא חוזר יותר מאוחר, האם אני יכול לומר את תפילת הדרך ולהוציא אותו, וכשאני יגיע למילים: "ותחזירני לשלום" אני יפסיק והוא יאמר אותם שהרי אני לא חוזר היום? והשבת: בנוסח תפילת הדרך המובא בסידורים כתוב שאם דעתו לחזור באותו יום יש לומר: "ותחזירני לשלום", ואם אין בדעתו לחזור באותו היום לא יאמר, וכן מנהג העולם, וא"כ שפיר יכול לעשות העצה הנ"ל, שהרי הגאון ר' עקיבא איגר זיע"א סובר שאף בדיוק: "שומע כעונה" וכגון: אדם שיוצא מחברו ידי חובות קידוש, יכולים לעשות יחד, והיינו שהראשון יאמר כמה מילים מהקידוש, והשני ישלים ויאמר כמה מילים מהקידוש, וק"ו כאן שהמברך עוצר ושותק לרגע והשני רק מוסיף שני מילים שלא היו הפסק שהרי זה לצורת הברכה ושפיר דמי, אמנם לפי דעת רבינו הגר"א זיע"א שסובר שבכל גזונו בין אם חוזר באותו יום בין אם לא חוזר באותו יום יש לו לומר: "ותחזירני לשלום", שהרי אומרת הגמרא בברכות (כ"ט:) שיש לאדם לומר אותה

ושזכיתי להיות בציונו הקדוש בבית העלמין החדש בעיר לובלין שבפולין אור ליום ד' ח' טבת תשפ"ה} וז"ל: "כשם שצריך אדם להאמין בה' כך צריך אדם להאמין בעצמו" והיינו שאדם שכופר במעלותיו הרי שהוא כאילו כופר בקב"ה, והיינו שאינו מאמין בכוחות שלו, והביאור הפשוט בזה הוא: ה' נתן לאדם כוחות וכשהוא לא מאמין שיש לו אותם, והוא אומר בליבו: "אני לא שווה כלום!" הרי שהוא כביכול כופר בה' שנתן לו כוחות עצומים! והבן.

ז. הלכות ציצית, נטילת ידיים, בשר וחלב הנוגעים לימי בין הזמנים – נמסר בישוב יד בנימין ביום ב' כ' מנחם אב תשפ"ו.

אנחנו נמצאים כעת בימי בין הזמנים ויש הרבה שאלות בעניינים אלו, וחיום בבורק נסענו מכאן לים באשרדור שם והתפללנו בישיבת בעלזא ברובע ג' וקראנו בתורה ואף נתנו לי עלייה לתורה, ובים יש הרבה שאלות ששואלים, ונביא מהם: א. איך אפשר ליטול ידיים בים? התשובה היא: מבואר בפוסקים שלכתחילה יש ליטול ידיים עם כלי שלם וקבוע, וכן יש ליטול ידיים במים שלא נפסלו לשתית כלב, ולכן לכתחילה יטול ידיו במים רגילים של ברז ועם ספל ראוי, אמנם, כשאין לו ספל, דעת רוב הפוסקים [חז"ן מודעת מרן הגר"מ פינשטיין זצוק"ל – ע"י פסק"ת הל' נט"י] שיכול ליטול ידיו אף בכוס חד פעמית, ובלבד שתהיה שלמה, ואמר לי מו"ר מרן הגאון ר' עזריאל אויערבאך שליט"א שאין חילוק בין כוס חד פעמית העשויה מפלסטיק לכוס חד פעמית העשויה מקרטון שאף היא חזקה ושם כלי עליה, (והראיתי לו אותה והוא ראה שהיא מאוד חזקה, והרבנית שתחי' העידה שאפשר למלאות אותה פעמים רבות ואף במים חמים והיא מחזיקה מעמד), ואם אין לו גם כוס חד פעמית פסק מרן הגאון ר' יצחק זילברשטיין שליט"א שיכול ליטול ידיו מהבקבוק ישירות, ואם גם בקבוק אין לו הרי שיש לו או למבול את ידיו בים שמותר ואף שהם מלוחים – וכמו שכתב המ"ב (סי' ק"ס סקל"ה, ועיי"ש שליט"א מהם מותר רק ע"י הרתחה, ואכמ"ל), אך אין זה כדאי כל כך כי יש ספק איזה ברכה יברך – כמבואר בשו"ע, רמ"א, מ"ב (סי' קנ"ט סק"ב) האם: "על נטילת ידיים" או: "על טבילת ידיים", ולכן ראוי שיעשה כנ"ל או שיעטוף את ידיו ולא יגע באוכל, ויש לדעת שכתבו הפוסקים שעצה זו של כיסוי ידיו היא רק בדיעבד גדול כשאין לו כל העצות הנ"ל, ויש לו לכתחילה לטרוח אחרי מים פרסה לפניו (כ- 4 ק"מ), ומיל לאחריו (18 דקות), ועצה זו היא רק באופן שאין לו שום עצה אחרת, ואמרת את זה בשבוע שעבר בעת שהייתי בצפון והביאו אוכל באוטובוס וחשבו הקהל שזה לכתחילה, ואמרת שהיות ולא היה צום היום ועוד מעט מגיעים למקום ישוב טוב יעשו אם ימתנו ולא ישתמשו בעצה זו של כיסוי הידיים, (ובן הלכות אלו נוגעים לכל טיול, רק דיברתי על ים כי זה היה השאלה), עוד שואלים: האם יש לברך על הציצית אחרי שהורידו אותם בים וחוזרים ללבוש אותם (וה"ה לברכה וכו'), וכנ"ל? התשובה היא: כתבו הפוסקים שיש לברך על הציצית באופן שהיה דעתו ללבוש אותה שוב, רק לאחר שעבר זמן של 3 שעות, ועד אז לא יברך עליהם שנית כשהיה בדעתו ללבושם שנית, וכ"כ בספר "שו"ע הרב" וכן מביאים ממרן הגר"ש"ז אויערבאך זצוק"ל ועוד, כמו כן היה לי קודם שאלה בטלפון מתאילנד הרחוקה שם נופשים כעת יהודים והתקשר יהודי

ממנו אותה לצורך בית המקדש, והוא אמר להם שהוא יודע עליהם שהם יתנו לו עליה כל ממון שבעולם שהוא יבקש מהם, והקשה הר"ק ה"חידושי הרי"ם" מגור זיע"א: מדוע הוא קיבל בשכרו דווקא פרה אדומה, והלא יש עוד דברים רבים שיכול היה לקבל? וביאר: בשעה שעשה דמא בן נתינה את המעשה הזה שהוא כיבד את אביו בכזאת מסירות נפש, שהרי אדם חומד כל הזמן ממון, וזה מעבירו על דעתו ועל דעת קונו, ובפרט ממון רב הרי שזה ממש עניין של מסירות נפש, התעורר קטרוג גדול בשמים שישראל שמצווים על מצווה זו לא תמיד מקיימים אותה, ובפרט בכזה הידור, וכמו שאמרו כאן התנאים: "עד היכן מצות כיבוד אב ואם צאו וראו מה עשה גוי אחד באשקלון ודמא בן נתינה שמו וכו', עיי"ש, ועל זה נתן לו הקב"ה שכר שקיבל פרה אדומה, והגיעו חכמי ישראל לקנותה ממנו בממון רב, ובכך סר הקטרוג שגוי מקיים מצוות כיבוד אב ואם שהיא מצווה שכלית ומובנת, וישראל משלמים ממון רב, וכמו שאמר דמא בן נתינה עצמו שהוא יודע שיתנו לו כל ממון שבעולם על הפרה האדומה, גם על מצווה שהיא חוק ולא מובנת, וכמו שאמר הכתוב (חקת): "זאת חקת התורה", ואמרו חכמים שעליה אמר שלמה המלך ע"ה את הפסוק: "אמרת אהבתי רחוקה ממני", ובזה סר הקטרוג, ומה נלמד מעלת מצווה גדולה זו, [מוסיף אחד מן השומעים מתושבי הישוב: הרמב"ם ("משנה תורה" - הל' מעילה) מונה מצוות פרה אדומה כחוק, ומצוות כיבוד אב ואם כמצווה שכלית, וזה ממש כוונת הנ"ל, והוא מראה את זה בפנים, ויפה אמר], וכאן המקום להוסיף מה שנאמר בשיעור השבועי (יום ג' ז' מנחם אב תשפ"ו - גיליון 376) ונשמט בטעות מהגיליון - בתחילה הובא המעשה מדמא בן נתינה הנ"ל, והובא ה"חידושי הרי"ם" זיע"א הנ"ל, ואח"כ הוסיף מורנו הרב שליט"א: הובא ב"פני יהושע" (שם בקידושין ל"א). על דברי התוס' (שם) חידוש נפלא על כיבוד אב ואם שהגמרא דנה (שם ע"ב) האם יש להוציא את הכסף על מצווה זו משל האב או משל הבן, עיי"ש, ומקשה הפני: מדוע לא אמר' כמו בשאר המצוות שאם אין לו כסף הוא פטור ד"אונם רחמנא פטריה"? ומבאר עפ"י התוס' (שם) שהיות ואמר הכתוב: "כבד את אביך ואת אמך", [ועיי"ש שהוא כמו הפסוק: "כבד ה' מהונך"] ממילא הבינו חכמים שמצווה זו חייב כל אחד לקיימה, שהרי לא כתוב: "ממון" אלא: "כבד" ולכן בכל דבר שהוא יכול לכבד יש לו לכבד! ולכן הוא מחויב במצווה זו גם כשאין לו ממון, ויעשנה באופנים אחרים של כבוד! עיי"ש, וידוע המעשה שהיה עם מרן הגאון ר' חיים מבריסק זיע"א שהגיע אליו יהודי אחד ואמר לו: יש לי אב זקן והוא גר בעיר רחוקה ואין לי ממון לנסוע ברכבת לבקר האם אני מחויב לנסוע לבקר? ויען מרן ויאמר: "אינך מחויב לנסוע אליו ברכבת שהרי אין לך ממון! אמנם ברגל אתה מחויב ללכת לבקר!... והן הן דברי התוס' והפני הנ"ל).

י"א. גמרא קידושין ומגילה - עשיית מצוות בשביל השכר וישוב דברי רש"י בשני מקומות - נמסר ביום ג' כ"א מנחם אב תשפ"ו בבית המדרש הגדול של ישיבת "תורת החיים" בישוב יד בנימין בפני האורחים.

שאלו כאן על ביאור דברי רש"י מגילה (ל"ב). האחרון של המסכת ד"ה ("וידבר") וז"ל: "וידבר משה את מועדי ה' אל בני ישראל וכו' - מלמד שהיה מדבר עמהן הלכות כל מועד

בלשון רבים כיוון שהוא מתפלל על כל הציבור הולכי הדרכים, ד"לעולם לישתיף איניש נפשיה בהדי ציבורא", וממילא אין נפק"ק אם הוא חוזר או לא, (ויש לציין שבהגהות הגר"א (שם בגמ' על הגיליון) נקט בגירסת הגמרא: "ותחזירנו לבתינו לשלום", עיי"ש, והיינו שהוא סבר שזה חלק מהנוסח) ולכן יותר טוב שיאמר הכול כולל: "ותחזירנו לשלום" ויפטור את חברו, (או שחברו יברך לבד ולא יצא ממנו), שיהיו הדברים לעי"נ, זיע"א.

ט. הר"ק ר' אהרן מבעלזא זיע"א לרגל יומא דהילולא כ"א מנחם אב - נמסר ביום ג' כ"א מנחם אב תשפ"ו בישוב יד בנימין.

היום כ"א מנחם אב חל היארצייט של הר"ק ר' אהרן מבעלזא זיע"א (נפטר בשנת תשי"ז - לפני 69 שנה), רבים עולים בעת לציונו הקדוש בהר המנוחות בירושלים, הוא היה קדוש וטהור, והיה דן כל יהודי לכף זכות ולא הוציא מילה רעה על יהודי, ומסופר עליו שבעת שהיה גר בתל אביב בכל עת שהיה רואה או שומע מכונית נוסעת ביום שבת קודש היה אומר: "זה יולדת", ואם לא הייתה שם אישה היה אומר: "זה רופא הנוסע לצורך פיקוח נפש!" ורבים השיב מעוון, ידוע מה שאמר הר"ק ר' לוי יצחק מברדיטשוב זיע"א [שזכיתי להיות על ציונו הקדוש בעיר ברדיטשוב שבאוקראינה ביום א' כ"ג שבט תשע"ז] על הפסוק (בלק): "לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל ה' אלהיו עמו ותרועת מלך בו" - מי שהולך בדרכי ה' יתברך שלא רואה רע ביהודי, זוכה וה' עמו, וזהו הביאור: "לא הביט און ביעקב ולא רעה עמל בישראל" - אלא הוא רואה בהם רק טוב! וזכה: "ה' אלהיו עמו" = ה' תמיד נמצא עמו! ולא עוד אלא: "ותרועת מלך בו" - הוא נעשה רע של הקב"ה כביכול! וזה היה דרכו של צדיק זה, ושל ר' אהרן! וזכו למח שזכו! וכאן המקום לציין למח שכתב הר"ק ר' יואל מסאטמר זיע"א [שהיארצייט שלו הוא ג' כ"ב בשבוע הקרוב - נפטר כ"ו מנחם אב תשל"ט - לפני 47 שנה] בהקדמת ספרו "ויואל משה" שח"ו לתלות בר' לוי יצחק זיע"א שהיה מתיר לעשות הכול, אלא שמתי שיהודי עושה עבירה הרי שחוק מהעבירה הפרטית שלו הרי שיש קטרוג בשמים על ישראל, וזה היה עושה ר' לוי יצחק שהיה מסיר הקטרוג ע"י שהיה פונה לקב"ה ודן אותם לזכות, אך הוא היה מוכיח את הרשעים "על פניהם" (כלשונו), וכמובן בדרכי נועם אך לא שלא היה מוכיח אותם, וכן הייתה דרכו של רבינו זיע"א, זיע"א.

י. גמרא קידושין - כיבוד אב ואם - נמסר ביום ג' כ"א מנחם אב תשפ"ו בבית המדרש הגדול של ישיבת "תורת החיים" בישוב יד בנימין לנופשים ולתושבים.

בגמרא קידושין (ל"א). מסופר על דמא בן נתינה שהיה גוי מאשקלון וכיבד את אביו הרבה, ויש שם שני סיפורים על זה שאומרים שני תנאים נפרדים רבי עולא ור' אליעזר ובמעשה הראשון הגיעו אליו וביקשו לעשות עמו פרקמטיא בששים ריבוא והוא לא הסכים כי המפתח של הסחורה היה מתחת מיטתו של אביו שהיה ישן, ובמעשה השני מסופר שהגיעו לקנות אצלו אבנים לחושן בעד שישים ריבוא שכר, וי"א שמונים ריבוא, והוא לא הסכים, וכנ"ל, [והיה נראה לי פעם לבאר שזה היה מעשה אחד רק שקיבלו אותו התנאים בשני גירסאות שונות, וכמו שמצוי הרבה בש"ס] ולפי המעשה השני שם הוא קיבל בשכרו פרה אדומה והגיעו חכמי ישראל לקנות

"אין לנו שום שאלות! לאחר שראינו כמה מסירות יש לנו שמוסק בתורה ואין הוא גר וכמה הוא עוסק בה...", ונביא ג"כ דבר חידוש מדברי הגמרא שלמדנו שם בדרך היומיומית וזוהי בהגמרא חולין (צ"ח). נחלקו שם האמוראים: האם ביצים שהתערבו זה בזה ויש בהם ביצים של איסור מועיל בהם ביטול בשישים כמו כל דבר איסור, וי"א כן, וכן הלכה, וי"א שצריך בהם ביטול בשישים ואחד, או בשישים ושניים, ובמטעם הדבר ביאר רבינו הרשב"א זיע"א שכיון שיש ביצים גדולות וביצים קטנות ואין מידתן שווה לכן הוסיפו עליהם שיעור, ועוד יש מפרשים שכיון שכל ביצה חשובה היא בפני עצמה והיא: "בריה" ממילא צריך יותר כדי לבטלה, עוד יש שם חידוש גדול שביצה בולעת ולא פולטת, והיינו שגם כשהביצה היא עם קליפה היא בולעת אך אינה פולטת, ורואים מזה כמה חכמים ידעו כל החכמות והיום זה ידוע, (והסימן לזה שאם מניחים מלח בקדירה בעת שעושים ביצה קשה הביצה מלווה), שנזכר בעז"ה למאמר הכתוב: "וקי" ה' יחליפו כח יעלו אבר כנשרים", אמר:

י"ג. הל' סעודה – התחיל סעודתו ורוצה באמצע להיכנס לים האם הוי הפסק? – נמסר בים בעיר אשדוד יום ב' כ"ז מנחם אב תשפ"ו.

אנחנו בעת בימי בין הזמנים מנחם אב תשפ"ו נמצאים בעת יחד עם חמוני בית ישראל בים בעיר אשדוד ושאלו כאן עכשיו: אדם נטל ידיים והתחיל לאכול לחם וכעת הוא רוצה להפסיק מסעודתו ולהיכנס שוב למים ולהמשיך אח"כ את סעודתו, והשאלה היא: האם זה נקרא הפסק בסעודה לגבי ברכה ראשונה? והתשובה היא: מבורא בשור"ע [וכן השבתי בשבוע שעבר ששאלוני ביארציט של זקנתי מרים ויספיש ע"ה ביום המישי: האם אדם שהתחיל לאכול והתחילו להתפלל מעריב והוא התפלל עימם צריך לחזור ולברך שנית המוציא שהרי זה הפסק? שאדם שמתפלל באמצע הסעודה ונמצא באותו מקום אין זה נקרא הפסק, שהרי אינו מסיח דעת מהסעודה, וזה שונה לגמרי מאדם שישן שנת קבע שזה חצי שעה על מיטתו באמצע הסעודה שבשנתו הסיח דעתו ויש לו לברך שנית, ולכאורה ה"ה כאן שהרי הוא נמצא באותו מקום ולא מסיח דעת מהסעודה ולכן נראה שלא יחזור ויברך שנית ברכת המוציא, אמנם כיון שנגע בינתיים במקומות המכוסים וכדו' ולא שמר על ידיו במהרה וודאי שיש לו ליטול ידיו שנית בלי ברכה! שנזכר לכל הברכות ברוחניות ובגשמיות, אמר:

י"ד. שיעור בחלכות שונות – נמסר ביום ג' כ"ח מנחם אב תשפ"ו בשוב נווה אילן הסמוך לירושלים.

אנחנו נמצאים בעת בימי בין הזמנים של מנחם אב ונאמר כמה שאלות שנשאלתי השבוע הנוגעים ברובם לימים אלו: שאל אותי הרב דוד פרוסמן שיחי' בערש"ק: אנחנו נמצאים בעת בים ורוצים לטבול לכבוד שב"ק, אך לא גורנו עדיין את הציפורניים, האם יש בהם חציצה? והשבתי: מובא בספר "מטה אפרים" (הל' ערב יום כיפור) שיש עניין בטבילה של ערב יום כיפור שלא יהיה בה חציצה, ולכן עדיף לגזוז את הציפורניים לפני הטבילה וכן להסתפר וכדו', אמנם גם לשיטתו זה דווקא בטבילה של ערב יום כיפור כיון שהיא טבילה מעיקר הדין, וגם על זה זכרנו שאמר מרן הגר"ש אלישיב זצוק"ל [פעם כשהיה בזמן זה בבית וגן בשיבת "קול יעקב"] שא"ז מעכב, אבל מלבד ערב יום הכיפורים לא

ומועד בזמן להודיע חוקי האלהים ותורותיו וקבלו וקיימו שכן המצות עליהם ועל בניהם בזה ובכ"א, וקשה: הרי איתא במשנה (אבות): "אל תהיו כעבדים המשמשין את הרב על מנת לקבל פרס אלא היו כעבדים המשמשין את הרב שלא על מנת לקבל פרס ויהי מורא שמים עליכם?" ועוד יש להקשות על לשון רש"י קידושין (מ"א. ד"ה "מצודה"): "מצודה בו יותר מבשלוהו – דכי עסיק גופו במצות מקבל שכר מפי", ושוב קשה מהמשנה הנ"ל? ועוד הביא מורנו הגר"ש הלוי רוממן שליט"א מדברי הרמב"ם ("משנה תורה") שכתב שאין ראוי לאדם לעבוד את ה' בשביל השכר, ובהלכה אח"כ כתב אחרת? וביאר עפ"י דברי ה"נפש החיים" שיש שני סוגים של קיום מצוות על מנת לקבל שכר: א. שעושה לקבל שכר לעצמו, ב. שעושה על מנת לקבל שכר כי כך ה' רוצה, ובוה מיושב כל הנ"ל נפלא, שעושה בשביל שכר כי כך ה' רוצה, ובכך זה מצווה גדולה, (ועי' בספח"ק "דרך ה'" שה' עשה כן שלא יאכל "נהמא דכיסופא", וא"ש), ומוסיף הרב מייברג שיחי' מהשובי האברכים בישי' מיר: שמעתי מהגאון ר' חנוך פרידמן זצוק"ל ר"כ "בית יהואל" שבדק בגירסאות ישנות ומצא שלא כתוב בהם סוף דברי הרש"י הזה במגילה אלא שהוסיפו את זה.

י"ב. ענווה, תורה, ועוד = פרשת ראה, ועניין ביטול בביצים ועוד בהגמרא חולין (דף היומי) – נמסר ביום ב' כ"ז מנחם אב תשפ"ו בעיר אשדוד.

בעת זה בין הזמנים מנחם אב תשפ"ו ואנחנו נמצאים בעת בעיר אשדוד ונאמר כמה דברי תורה שדרשתי בשב"ק הקודמת בגאולה בירושלים: הייתי בליל שישי פרשת ראה ב"כותל המערבי" ודיבר שם הגאון ר' דוד זיכרמן שליט"א בשיעורו על העניין של מה שכתוב בפרשה על הדגים המהורים שהסימן שלהם הוא שיש להם סנפיר וקשקשת – והביא בשם מרן הגר"ש אלישיב זצוק"ל שביאר שיש כאן רמז לתורה, שהרי המים נמשלו לתורה, ולומדי התורה לדגים (וכמשל שאמר התנא הקדוש ר' עקיבא זיע"א לפפוס בן יהודה – ברכות ס"א: עיי"ש), והקשקשים עוזרים לדג לשחות ורומז על התורה שאדם שוחה בה, והסנפיר שזה תוספת רומז על המצוות שהם תוספת שמירה לאדם, וזה רומז לנו שרק התורה והמצוות הם אלו שעוזרים לנו! עוד הוא הביא דבר נפלא על הפסוק: "ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה", והביא ה"אור החיים" הקדוש זיע"א שזה רומז על התורה שהיא הברכה הגדולה ביותר, והוא הביא שהתורה נקנית ע"י ענווה, והביא דבר נפלא הנוגע ל"כותל המערבי": "כותל" ר"ת: ונפשי כעפר לכל תהיה! והיינו של"כותל המערבי" אי אפשר להגיע בגאווה, אלא יש להגיע אליו בהכנעה כעומד לפני המלך! והוא סיפר על מורו ורבו הגאון ר' נחום פריצוביץ זצוק"ל שפעם הוא הביא יחד עם ידידו הגאון ר' ירחמיאל חסיד שליט"א בחור אחד להיבחן אצלו והרב בחן את הבחור וקיבלו, והנה, כשיצא הבחור הוא יצא עם הגב לאחור כפוף בדרך כבוד, ור' נחום שאל את ר' ירחמיאל בתמימות: "האם יש לבחור הזה בעיות בגב?" כיון שהוא לא הבין בכלל שהוא עושה כן לכבודו בגודל הענווה שלו! עוד הוא סיפר על מרן הגר"ש אלישיב זצוק"ל שפעם הוא הביא אליו קבוצה של קצינים בכירים שהיה להם שאלות על היהדות והיו כולם גדולים וחסונים ובקושי עברו את המסדרון הצר של הרב... וכשיצאו שאלם: "נו! מה השאלות?" וחשיבו לו:

**ט"ז. שיעור בהלכות שונות – נמסר אור ליום ד' כ"ט
מנחם אב ער"ח אלול תשפ"ו בישוב נווה אילן הסמוך
לירושלים.**

אנחנו נמצאים כעת בבין הזמנים מנחם אב תשפ"ו ונאמר כמה הלכות שאנשים שאלו השבוע בעניינים שונים: שאל אותי כעת הרב אורי אנסבכר שיחי' ובנו שיחי': מדוע אנחנו מקפידים על ענייני בשר ודגים פחות מאשר בענייני בשר וחלב? והשבתי: עניני בשר וחלב הם מהתורה, ולכן אנחנו מקפידים עליהם יותר, וכגון שבין חלב לבשר אנחנו מחליפים את המפה, הכוסות, הלחם, וכדו' מה שא"כ בדג שהוא משום סכנה, ובאמת הסכנה היא רק לאכול אותם יחד, או לבשל אותם יחד, ואף שכתב רבינו הט"ז זיע"א (יו"ד בהלכות הנ"ל) שאם נפל דג לתוך הבשר לא אמרו' בזה ביה ביטול בשישים שהרי אמרו חז"ל: "חמירא סכנתא מאיסורא", אמנם חלקו עליו שאר הפוסקים ונקטו שכן שייך בזה ביטול, שבוה כבר אין סכנה, וכן אמר לי מו"ר מרן הגאון ר' עזריאל איערבאך שליט"א, עוד שאל אותי השבוע ידידי הרב יודי רנר שיחי': אחד טבל סיר ואח"כ הוא נזכר שהוא לא טבל את המכסה, האם הוא יחזור ויטבול אותו בברכה? והשבתי: מבואר ברמ"א (יו"ד ק"ב) שגם המכסה טעון טבילה, אך כיוון שיש להסתפק האם הוא נקרא חלק מחבלי הוא בלי שלם, לכן יש לטבול אותו וודאי, אך יטבול אותו בלי ברכה, (ובאמת כשטובל שניהם יחד שזה הרגילות הרי שברכה אחת פוטרת את שניהם, אך כאן שזה רחוק בזמן וכבר הסיח דעת יש לעיין אם יברך רק על המכסה שאינו עיקר הכלי), עוד דיברתי אתמול כבר מצווה הנ"ל עם ידידי הגאון ר' יהודה נרב שליט"א על ענין ברכת מאכל הנקרא: "גרנולה" שהיה שם, והנה, לפי הלכות "עיקר וטפל" המבוארים בפוסקים היות ומאכל זה הוא תערובת של ג' ברכות שונות שהרי יש בו פירות העץ, וכן פירות אדמה, וכן ה"קורנפלקס" עצמו שברכתו שהכל (עפ"י רוב) על אף שהוא עשוי מגרעין של תירס כיון שאין ניכר צורתו, והנה, במקרה דידן שהרוב היה "קורנפלקס" ואוכל את כל התערובת יחד יש לברך שהכל, ובפרט שברכה זו פוטרת הכל, עוד שאל אותי אתמול בחיותי בעיר אשדוד ידידי הרב אלחנן עוזר ברגר שיחי': האם מותר ללוות מקופה שיש בה חומש של צדקה לעניים, או שלא? והשבתי: לכאורה מותר, שהרי כוונתו היא על מנת להחזיר, ועדיין לא הגיע המומן לידי העניים, עוד שאל אותי אתמול בחיותי בעיר אשדוד ידידי הבח"ח אליסף מרדכי שיחי': אם התפילין היו מונחים בנסיעה בתוך תא המטען במשך שעותיים בתוך מזוודה והיה חם האם הם טעונים בדיקה? [וזה נוגע לימי אלול שכתבו הפוסקים שנהגו לבדוק את התפילין והמזוזות] והשבתי: היות והם היו בתוך מזוודה ואין הם חשופים לחום הגדול ולשמש עצמה לא נראה שנמחק להם הכתב וכדו', וכן נוהגים תמיד כשנוסעים שמכסים אותם ומניחים אותם במזוודה וסגי בהכי, ייתן ה' שנזכה לכל הברכות ברוחניות ובגשמיות "ישועות מקיפות" לכלל ולפרט, אמן!

**ט"ז. אמירת המזמור "לדוד ה' אורי וישעי" בימי חודש
אלול – נמסר בעיר אשדוד ביום ד' כ"ט מנחם אב ער"ח
אלול תשפ"ו.**

אנחנו נמצאים כעת בערב ר"ח אלול ובעז"ה ביום א' אלול נתחיל לומר את המזמור: "לדוד ה' אורי וישעי ממיו אירא",

מצאנו שיש חציצה לגברים בטבילה, וודאי שאי"ז מעכב, ולכן שפיר עלתה להם טבילה לכבוד שב"ק, עוד שאל אותי בער"ש הרב נתנאל נשר שיחי': הכינו בצק לחלות לשב"ק והאישה הפרישה חלה, והבצק של ההפרשה נכנס בטעות לתוך עיסת החלות, מה עושים? והשבתי: דנו הפוסקים האם מועיל בזה ביטול, ולכן טוב שישאל על זה אצל חכם, וכן עשו שהאישה אמרה לחכם שהיא מתחרטת על ההפרשה וכך הפרישה מחדש, שהרי חכם יכול לבטל את ההפרשה ע"י שאלה שזה חרטה, עוד שאלו בערש"ק הבח"ח אריאל אליוביץ שיחי' והבח"ח דוד אטיאם שיחי' ועוד מצרפת: אנחנו נמצאים כעת קבוצה במלון בצרפת ובכל פעם שנכנסים לבניין נדלק האור, וכן בכל פעם שנכנסים לחדר נדלק האור, מה עושים? והשבתי: הבאתי בספרי "דברי מאיר" חל' שבת מה ששמעתי ממרן הגר"ש אלישיב זצוק"ל לגבי לעבור לבית כשע"י כך נדלק האור בחצר השכן, ואמר שהיות ואין האור שלו הרי שזה "פסיק רישא דלא ניהא ליה", וכן הוא מדליק את זה בשינוי שהרי הוא הולך ברגליו ולא לוחץ על הכפתור, ולכן לדבר מצווה יהיה מותר לעבור, וכן כאן לגבי האור של הדר המדרגות, אמנם לגבי האור שבחדר זה הרבה יותר חמור כי נהנים מזה, ולכן אם אפשר לכסות את החיישן מה טוב, ואם אי אפשר ואין להם מקום אחר להיות מותר להם להיכנס ולצאת משם לדבר מצווה, ויכונו לא ליהנות ממנו, ויסמכו על הטעמים הנ"ל, ומה נקרא דבר מצווה? אמר מרן: קריאת התורה, תפילה בציבור סעודת שבת וכדו', ולכאורה גם לבוא לחדר לישון שהרי זה עונג שבת, ואתמול כבר מצווה בבית וגן של בן ידידנו הרב קוגל שיחי' דיברתי על זה ועל עוד ענייני טכנולוגיה בשב"ק עם הרבנים ר' אהרן נובירט ור' חנניה שפרן שליט"א ועל ענייני אתרים שפתוחים באינטרנט בשבת וכדו', ובאמת עניינים אלו של הטכנולוגיה לא פשוטים, עוד שאלני בשב"ק שכני הרב אהרן כהן שיחי': ראיתי ליד הגניזה כאן ברחוב טור שולחן ערוך, האם מותר ליטול אותו משם בשב"ק? והשבתי: כתוב בשו"ע ובמ"ב (סי' ש"ז ועוד) שלדבר מצווה או לצורך בת מותר בשבת לקנות דברים (לא בכסף אלא מלשון קנין וזכייה), וממילא מותר שהרי הוא רוצה ללמוד בזה וזה דבר מצווה, וכן יכול ללמוד בהם מעט בשבת והוי צורך שבת, ועל שאלה כזאת נאמר: "מי כעמך ישראל!" עוד התחדש אתמול בדרך לים באשדוד עם ידידי הבח"ח בנימין קיסטר שיחי' מבחירי ישיבת "תורה בתפארתה" חידושים בהלכה ועוד ונאמר חידוש אחד הנוגע לחג הסוכות הקרב ובא: יש בשו"ת "בנין ציון" (להגאון האדיר ר' יעקב יוקב עטלינגר זיע"א בעל "ערוך לנר") נידון מעניין שהביאו המ"ב: ידוע מה שאיתא בגמרא סוכה (מ"ה:) משום הרשב"י שכל המצוות כולם אדם יוצא בהם דרך גדילתן, והיינו שיש ליטול את הד' מינים ואת הלולב ממקום צמיחתו לכיוון מעלה, והשאלה היא: מה הדין לבני ארץ ישראל ליטול ד' מינים שגדלו באוסטרליה וכן להיפוך שהרי הם נמצאים בשני צדדי כדור הארץ, וממילא מה שדרך גדילתן כאן אין הוא דרך גדילתן בצד השני של הכדור, וודאי שבאוסטרליה צמו מותר לקחת אותם, וזה דומה למה שאיתא במשנה סוכה שאתרוג הכושי פסול כאן, ואיתא בגמרא שבמדינת כוש הוא כשר, שהרי שם הוא נקרא רגיל, וכן כאן שבכל מדינה ה"דרך גדילתן" הוא לפי הרגילות שלה, ייתן ה' שנזכה לכל הברכות ברוחניות ובגשמיות, אמן!

והשבתי בס"ד לבאר [מלבד מה שאמרתי בשנים עברו] מעם לאמירת מזמור זה בחודש אלול: כיון שיש אנשים שנכנסים לחודש זה מתוך פחד ורעדה גדולה, ובאמת כן צריך להיות במידה מסוימת שהרי אנחנו נכנסים לחודש שלפני יום הדין שהוא חודש של תשובה ופשפוש במעשים, אמנם הפחד אין לו מקום כלל, והמזמור הזה שבו אנחנו אומרים: "ה' אורי וישעי ממי אירא וכו'" כי אבי ואמי עזבוני וה' יאספני" מגיע לרמוז לנו שעל אף שאנחנו עומדים למשפט בחודש זה עכ"פ המשפט הוא אצל אבינו אוהבנו ולכן כמה שיש פחד מהדין יש לנו לשמוח הרבה ולזכור דבר זה שה' הבוא אבא אוהב והוא רוצה בטובתנו ויש לנו לעשות תשובה מתוך שמחה! וכמאמר החכם: **"ממך אליך אברהם"**! שהוא בחינת התשובה, וזה עוד מעם לאמירת מזמור זה בחודש זה, ייתן ה' שנוכח לחודש טוב! כתיבה וחתימה טובה! ובשורות טובות!

י"ז. שיעור בהלכות שונות נמסר ביום ד' כ"ט מנחם אב ער"ה אלול תשפ"ו בעיר אשדוד.

אנחנו נמצאים כעת ביום האחרון של בין הזמנים מנחם אב תשפ"ו ונאמר בעז"ה כמה הלכות ששאלו אותי בימים אלו: שאל אותי השבוע ידידי הרב שמואל שמחה וזרונה שיחי: אדם שהביא ענבים מהשדה ע"מ לעשות מהם יין, האם מותר לו לאכול מהם בלי מעשר כיון שההפרשה שלהם היא בגמר מלאכתם שזה בעת עשיית היין? וכן האם מותר למעום אחד רק בשביל לדעת טעמם ללא מעשר? **והשבתי:** לכאורה הענבים שנועדו ליין אינם חייבים במעשר עד שיעשה מהם יין, אמנם אם אוכל כעת מן הענבים מראה במעשיו שענבים אלו שאוכל נועדו לאכילה, וממילא לכאורה הם מעונים מעשר כי כעת כבר גמר מלאכתו, ואם טועם רק אחד וכוונתו היא שהענבים יהיו ליין, יש לעיין בזה ואולי שרי, עוד שאל אותי השבוע הרב שלמה זלמן רוחמקין שיחי: אחד שאל אותי: האם אפשר להדליק נרות שבת כשמדליק בנורת ליבון שעליה כתב בשו"ת "אחיעזר" שהיא כאש ממש דרך הטלפון מרחוק? **והשבתי:** נראה שהיות ועושה את זה ע"י מעשיו שלוחץ על הכפתור ממילא אין סיבה שלא יהני, ובפרט שיהיה לו אור בבית שזה עיקר דין הדלקת נרות שבת, עוד שאל אותי השבוע הרב משה שניידר שיחי: אדם ששומר על ילדיו ומתקרב זמן השקיעה ואין מי שישומר עליהם האם מותר לו להפסיד מנחה מדין: "עוסק במצווה"? **והשבתי:** לכאורה זה נקרא עוסק במצווה, וכמו שאמרו חז"ל על הזן את בנו, וממילא אם אין אדם אחר שישומר עליהם אם הוא יכול להתפלל מנחה שם ולא יוריד משמירתו יתפלל, אמנם אם לא יכול פטור מדין: "עוסק במצווה" וישלים מעריב פעמיים כדן אונס, וסיפר לי פעם הגאון ר' אברהם זונאבנד שליט"א שבהיותו בישיבת סלבודקה לפני שנים רבות הם ביקרו בחוה"מ את אחד מרבני הישיבה והגיע זמן מנחה ולא ראו על פניו שום סימני לחץ, ואמר להם: "אני כעת מכניס אורחים וקיימ"ל: "העוסק במצווה פטור מן המצווה", ולכן אם אני יספיק שפיר ואם לא אני ישלים אח"כ במעריב!" וכנ"ל, {הדברים חובאו ג"כ בעלון שהוא מוציא בשם "שמעו" היו"ל בשכונת גבעת המורה בעיר עפולה – שופטים תשפ"ו בשמי} {עוד הוא שאל: האם אחד שלא אומר בקדיש: "ויצמח פורקניה" מותר לו לענות על זה כשאחר אומר כך בקדיש שלפני שמונ"ע של מעריב או שהוי הפסק בין גאולה לתפילה?

והשבתי: היות שהוא לצורך התפילה ויש איסור לא לענות אמן שרי לענות, עוד הוא שאל: כשאני מתפלל במניין של ספרד ואני החזן האם עלי לומר בליל ש"ק לפני שמונ"ע הפסק: "ושמרו" או דהוי הפסק? **והשבתי:** אם מקפידים על זה והוי "לא תתגודדו" (עי' בספר "מעשה רב החדש" למרן הגר"מ שטרנבוך שליט"א, וכן אמר לי פעם מו"ר מרן הגר"ע אויערבאך שליט"א שאם מקפידים זה "לא תתגודדו") יאמר עימם, ויש לציין שהמ"ב מביא מנהג זה, עוד שאל אותי השבוע הרב שניידר שליט"א שיחי: התכו שום בסכין בשרי והניחו אותו לבישול בתוך תבשיל פרווה בסיר חלבי או להיפוך, מה דינו? **והשבתי:** כל דין זה של דבר חריף אוסר רק באופן שהניחו אותו בתבשיל הפוך ממנו, וכגון כנ"ל באם היו מניחים אותו בתוך תבשיל חלבי, אמנם, בתבשיל פרווה אין הוא אוסר דבר, עוד שאלו אותי אתמול הבח"ח גולדמינץ שיחי ועוד מבחירי ישיבת "נתיבות יהושע": האם מה שאנחנו לובשים כיום מלית קטן בלי עיטוף אנחנו מקיימים בזה מצוות ציצית מן התורה? **והשבתי:** אמר לי לפני שנים רבות מו"ר מרן הגאון ר' עזריאל אויערבאך שליט"א שאף שלכתחילה ראוי להתעטף עם מלית קטן בבוקר לפני שלובשה על הגוף, עכ"פ גם כשלא התעטף היות וזה ראוי לעיטוף שפיר דמי, (כעת אחנו בערב ר"ה ונוסיף כמה שאלות ששאלוני השבוע על זה הרבנים ר' אברהם זאב טרגר שיחי ור' אלחנן עוזר ברגר שיחי: האם חוזרים על "יעלא ויבוא" במעריב של ר"ה? ומי שחזר האם הוי הפסק? **והשבתי:** כתבו הפוסקים שאין חוזרים בר"ה במעריב, ומי שחזר לא הוי הפסק כיון שלא אמר שקר בתפילתו שהרי זה ר"ה, וכמו שכתבו הפוסקים, עוד שאל אותי הרב אליהו ופרשטיין שיחי: אדם שלא ישן הלילה האם יאמר ברכות: "אלוהי נשמה" ו"המעביר שינה"? **והשבתי:** כתב המ"ב בשם הא"ר שאין לאמרם כשלא ישן, ואם יכול ישמעם מאחר, ייתן ה' שנוכח לכל הברכות חודש טוב! בשורות טובות!

י"ח. שיעור בעניין אמירת המזמור "לדוד ה' אורי וישעי" בימי חודש אלול – נמסר אור ליום ד' ו' אלול תשפ"ו באולמי "אפיריון" בעיר קריית גת.

אנחנו נמצאים כעת בימים הראשונים של חודש אלול והיות ונכנסנו לאווירה זה נראה כאילו אנחנו נמצאים בו כבר זמן ארוך, המנהג הוא לומר בחודש זה את המזמור (תהילים): "לדוד ה' אורי וישעי" וזה עפ"י מה שדרשו חז"ל על הפסוק הזה: "ה' אורי בראש השנה וישעי ביום הכיפורים" ו"כי יצפנני בסוכו" רמז לסוכות, והתחדש לי כעת בס"ד לבאר עפ"י מה שידוע זכות המצוות שיש בעשייתם לעורר זכות על האדם ולזכותו בדין, וזהו: "אורי – זה ראש השנה" = היינו שמקבלים את האור מאור ה' המושפע אלינו ביום ר"ה, "וישעי" – ביום הכיפורים" = וביום הכיפורים אנחנו מקבלים את ישועתנו ע"י מחילת העוונות, ומזכירים את זכות המצוות המועילה מאוד ולכן אומרים את חג הסוכות ג"כ שבזכות מצווה גדולה זו שאנחנו נקיים בעז"ה אחרי ימים אלו נזכה לישועות בדין! ויש לבאר בכ' אופנים מדוע נקט הכתוב דווקא מצווה זו של סוכות? – א. באופן פשוט כי מצווה זו מגיעה לאחר ימים אלו של ר"ה ויוהכ"פ, ב. עפ"י מה שידוע מרבנינו הגר"א זיע"א ששני מצוות מקיימים אותם עם כל הגוף והם מצוות ישוב א"י, ומצוות סוכה, שנכנסים אליהם עם כל הגוף, וממילא מצווה

חשובה זו שאנחנו מקיימים אותה עם כל גופנו ראויה היא שתועיל לנו בימי הדין ועמוד לנו זכותה, יה"ר שנזכה לכתובה וחתומה טובה! בשורות טובות וכל טוב!

י"ט. שיעור בעניין העבודה שלנו בחודש אלול – נמסר אור ליום ד' ו' אלול תשפ"ו באולמי "אפיריון" בעיר קריית גת.

אנחנו נמצאים כעת בימי חודש אלול וידוע הרבה דברים שרמזו הקדמונים על הר"ת של חודש זה, ואחד מהם הוא הפסוק (אסתר): "איש לרעהו ומתנות לאביונים", ונראה לבאר בס"ד שיש עניין גדול בחודש זה להתחזק בענייני "בין אדם לחברו" הכוללים עניין הארת הפנים זה לזה, ואמירת מילה טובה זה לזה וכדו', וכמו שאיתא בגמרא בתובות (ק"א): על הפסוק (ויחי): "ולבן שינים מחלב" – "אמר רבי יוחנן על תקרא לבן אלא לבן גדול המלכין שיניים לחברו יותר מהמשקהו חלב", ובזה יש להתחזק הרבה בחודש זה, ולמה אני מדבר על זה כעת? כי ראיתי כאן באולם בחתונה דבר נפלא קודם: היו שני מלצרים שלא קיבלו "טיפ" (אמנם אחד מהם קיבל בסוף "טיפ" קטן) אמנם אני הקטן ועוד אחד אמנו להם מילה טובה, וראינו שהם כל כך שמחים ומאושרים והם כאילו נהפכו לאנשים אחרים, והם כ"כ שמחו מזה ושירתו אותנו ביתר נאמנות, וראינו את עומק העניין הזה של אמירת מילה טובה לשני שהיא חשובה הרבה יותר מכסף, וכמובן שצריך ג"כ לתת צדקה למי שצריך, אמנם מילה טובה תמיד אפשר לתת גם כשאין כסף! והם יסוד הדברים הנ"ל, יש ספר שנקרא "תרומת חברי" וחיבר אותו אחיו של רבינו ח"קצות החושן" זיע"א וקראו לו רבינו יהודה כהנא זיע"א ובהקדמה שלו הוא כותב שאפילו אם יעלה אדם לשמם ויראו לו שם את כל השרפים והאופנים ופעולתם והוא יחזור כאן לעולם הזה ולא יהיה לו למי לספר את זה הוא לא ישמח בזה! עיי"ש, ורואים מזה כמה כל אחד צריך את השני וכמה כל אחד יכול לעזור לשני, ע"י הקשבה ומילה טובה וחיוך! וזו היא הבחינה הזאת של: "איש לרעהו ומתנות לאביונים", ייתן ה' שנזכה לכל הברכות כתיבה וחתומה טובה! בשורות טובות! וכל טוב!

הוספות לגיליון "פניני מאיר" הקודם ממורנו הגאון ר' שמואל הלוי רוטמן שליט"א שאמר לי אור ליום ו' י"ז מנחם אב תשפ"ו בטל' בחיותו במושב עלמה שבגליל: הדברים נפלאים ביותר! ויש לי להוסיף:

- א. בעניין שמואל הנביא ועלי שרצה להורגו מדיון: "מורה חלכה בפני רבו" – יש לדקדק שהוא לא רצה להורגו אלא לחייבו מיתה.
- ב. עוד בעניין הנ"ל למה חנה ביקשה דווקא את שמואל? – יש לתרץ עוד שהיה חביב עליה בגלל התפילות שהתפללה עליו וכך כותב המהרש"א.
- ג. עוד יש לתרץ שהיא ידעה מי זה שמואל הנביא ואותו היא לא רצתה להחליף בנער אחר.
- ד. בעניין ליל הסדר וט' באב שחלים באותו היום בשבוע – יש לציין לדברי האריז"ל זיע"א שאילו היו נשאים במצרים ד' מאות שנה ולא יוצאים מוקדם הרי שלא היו הגלויות האחרות, ולפי"ז מבואר הקשר ד"השביעני במדברים הרווני לענה, והבן.

כ"ק האדמו"רים מצאנו מנתניה, פרמישלאן מב"ב, אונגוואר מירושלים, לעלוב וויליאמסבורג, סטראפקוב שליט"א ברכוני אור ליום ד' כ"ב מנחם אב כאן בירושלים בחמימות רבה ובלחיצת יד ובמאור פנים, והוסיף האדמו"ר מסטראפקוב שליט"א: "ששון ושמחה ישונך תמיד!"

הגאונים ר' יהודה פיישר דיין העדה"ח ור' יהודה פיישר רב ד"זכרון משה" שליט"א ברכוני בליל שב"ק ראה תשפ"ו וכן בליל שב"ק שופטים תשפ"ו בלחיצת יד ובחמימות רבה.

כ"ק האדמו"רים מלעלוב בר אילן ו"תולדות יהודה" סטוצ'ין מארה"ב שליט"א ברכוני בליל שב"ק ראה תשפ"ו במאור פנים, והאדמו"ר מלעלוב בר אילן שליט"א אף הביא לי יין ועשה עמי לחיים.

כ"ק האדמו"ר מסדיגורא שליט"א מב"ב ברכני בחמימות רבה ובלחיצת יד במוצ"ש ראה תשפ"ו ב"כותל המערבי".

הגה"צ הרב כצנשטיין שליט"א מגויטסה ברכני בחמימות רבה ובלחיצת יד במוצ"ש ראה תשפ"ו ב"כותל המערבי" בברכות לרוב.

כ"ק האדמו"ר ר' משה נתן נטע מזוועהיל שליט"א ברכני בחמימות רבה ובלחיצת יד ובמאור פנים אור ליום ב' כ"ז מנחם אב תשפ"ו ב"כותל המערבי" ואמר: "הא"ט גיפוע'לט אלע'ס גוט! כל הישועות!"

מו"ר מרן הגאון ר' עזריאל אויערבאך שליט"א ברכני אור ליום ד' כ"ט מנחם אב ער"ח אלול תשפ"ו בחמימות רבה ובמאור פנים, וכפל ברכתו ביום ה' ל' מנחם אב א' דר"ח אלול תשפ"ו בברכת חודש טוב.

כ"ק האדמו"ר מסאסוב שליט"א מקרית ישמח משה פ"ת ברכני אור ליום ה' ל' מנחם אב אור לר"ח אלול תשפ"ו בחמימות רבה ובלחיצת יד כאן בירושלים.

הגאון ר' שלמה אהרן בלוך שליט"א מרבני בית וגן ובעל "ברכת שלמה" ועוד ברכני בחמימות רבה ובלחיצת יד אור ליום ה' ל' מנחם אב ר"ח אלול תשפ"ו.

כ"ק האדמו"רים מקרעטשניף סיגעט, כפר אתא, קנדה, וויליאמסבורג שליט"א ברכוני בחמימות רבה ובלחיצת יד אור ליום ו' א' אלול תשפ"ו בסעודת היארצייט הראשון לאביהם הרה"ק ר' זיידל זיע"א בהשתתפות המונים – והאדמו"ר מוויליאמסבורג שליט"א הוסיף במאור פנים: "ברכה והצלחה בכל העניינים ברוחניות ובגשמיות!" והתעניין בי במאור פנים מיוחד.

כ"ק האדמו"רים רג"מ מזוועהיל, דושינסקי, זוטשקא ירושלים, שומרי אמונים כ"ב שליט"א ברכוני בחמימות רבה ובלחיצת יד אור ליום ו' א' אלול תשפ"ו בהכנסת ס"ת לבית המדרש "קהילת זוועהיל" ירושלים.

הגאון ר' שמואל צ'ציק שליט"א מנקי הדעת שכירושלים ברכני אור ליום ו' א' אלול תשפ"ו בחמימות רבה ובלחיצת יד בכר המצוה לנכדו שיחי'.

הגאון ר' רד יאיר עיני שליט"א ברכני בחמימות רבה אור ליום ו' א' אלול תשפ"ו.

כ"ק האדמו"ר מסערט ויז'ניץ שליט"א מחיפה ברכני אור ליום ג' ה' אלול תשפ"ו בלחיצת יד ובמאור פנים כאן בירושלים בברכת השנים.

הגיליון נודב ע"י ידידנו הוקר ר' אברהם לוי שיחי' לעי"נ אביו אסלן יהודה בן מלכה ואברהם ז"ל, אמו רגינה בת רחמה ומנשה ע"ה, אחיו חיים, יצחק ומשה (מו"ס) בני רגינה ז"ל, אחיותיו מלכה ואסתר בנות רגינה ע"ה, אחיינו הר"ר יונתן לוי ז"ל בן רות ורפאל שיחי', ת.נ.צ.ב.ה. לעי"נ כ"ק האדמו"ר מבית שמואל צבי ספינקא זיע"א מארה"ב נלב"ע ל' מנחם אב א' דר"ח אלול תשפ"ו, ת.נ.צ.ב.ה.